

УДК 712.253:338.48-029.9(477.41)

Цитування:

Швець І. В., Паламарчук С. П.,
Подволоцька О. С., Кулик А. В.
Ретроспективний аналіз парків Ірпеня ХХ
століття в контексті історичної,
соціокультурної та рекреаційної цінності
міста. *Культура і сучасність : альманах*. 2021.
№ 1. С. 113-120.

Shvets I., Palamarchuk S., Podvolotska O.,
Kulik A. (2021). Retrospective analysis of Irpin's
city parks of the XX century in the context of
historical, socio-cultural, and recreational value.
Kultura i suchasnist : almanakh, 1, 113-120 [in
Ukrainian].

Швець Ірина Владиславівна,
кандидат біологічних наук,
виконуюча обов'язки завідувача кафедри
дизайну і технологій
Київського національного університету
культури і мистецтв
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1508-6364>
iradesign@ukr.net

Паламарчук Світлана Петрівна,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
доцент кафедри екології агросфери та
екологічного контролю
Національного університету біоресурсів і
природокористування України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9083-6850>
spal@i.ua

Подволоцька Олена Станіславівна,
старший викладач кафедри
дизайну і технологій
Київського національного університету
культури і мистецтв
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6992-6635>
aseeva_asya@ukr.net

Кулик Андрій Віталійович,
старший викладач кафедри
дизайну і технологій
Київського національного університету
культури і мистецтв
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9722-5585>
antikandrey7@gmail.com

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ПАРКІВ ІРПЕНЯ ХХ СТОЛІТТЯ В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОЇ, СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТА РЕКРЕАЦІЙНОЇ ЦІННОСТІ МІСТА

Мета дослідження полягає у здійсненні ретроспективного аналізу та узагальненні відомостей про парки Ірпеня, зокрема їхнє місцезнаходження, розміри, історичні аспекти заснування та розвитку, планувальну структуру, сучасний стан і склад системи зелених насаджень, значення для міста та рівень забезпечення соціокультурних потреб сучасного суспільства; формулюванні висновків щодо перспектив їхнього збереження та оптимізації. **Методологія** дослідження. Дослідження історичних аспектів і сучасного стану парків Ірпеня (ретроспективний аналіз) проведено впродовж 2019-2021 рр.. У роботі використано польові та аналітичні методи, зокрема більшість історичних відомостей про формування та розвиток парків отримано з опрацьованих наукових літературних джерел і архівних матеріалів, а оцінювання сучасного стану – здійснено в результаті власних маршрутних обстежень територій. **Наукова новизна** полягає в розкритті потреби дослідження парків Ірпеня, як значимих осередків історичної, соціокультурної та рекреаційної цінності, в контексті їхньої охорони та збереження за умов потужної сучасної урботрансформації міста. Окрім цього, вперше за останні десятиліття проведено ретроспективний аналіз п'яти парків Ірпеня, згруповано зібраний матеріал у одній публікації, що має

©Швець І. В., 2021
©Паламарчук С. П., 2021
©Подволоцька О. С., 2021
©Кулик А. В., 2021

важливе значення для нинішніх і подальших наукових досліджень. **Висновки.** Здійснено ретроспективний аналіз п'яти парків м. Ірпеня, зокрема: міського парку імені Володимира Правика; міського парку культури та відпочинку «Дубки»; парку «Перемоги»; парку імені Михайла Стельмаха; парку «Героїв». У процесі дослідження встановлено, що заснування цих парків датується ХХ століттям, відповідно на сьогоднішній день вони становлять значну історичну, соціокультурну та рекреаційну цінність міста, продовжуючи повноцінно існувати. Однак, у процесі адаптації до сучасних потреб суспільства під дією постійної урботрансформації міста, наразі характеризуються значними змінами планувальної структури та функціонального зонування, елементів благоустрою, складу системи зелених насаджень, у тому числі й культивованої дендрофлори. Зважаючи на вказані зміни, вкрай важливо піклуватися про збереження парків (територіальної цілісності та культурної дендрофлори), що можна досягнути шляхом широкої популяризації парків серед місцевих жителів, проведення реконструкційних заходів (фрагментарного чи комплексного характеру), що мають бути спрямовані на підтримання належного стану парків і їхньої відповідності вимогам сучасного суспільства.

Ключові слова: парк, реконструкція, суспільство, соціокультурна цінність, історична цінність, рекреаційна цінність, система зелених насаджень, планувальна структура.

Shvets Iryna, Candidate of Biological Sciences, Head of the Department of Design and Technologies, Kyiv National University of Culture and Arts; Palamarchuk Svitlana, Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor of the Department of Agrospher Ecology and Ecological Control of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine; Podvolotska Olena, Senior Teacher of the Department of Design and Technologies, Kyiv National University of Culture and Arts; Kulik Andriy, Senior Lecturer of the Department of Design and Technologies, Kyiv National University of Culture and Arts

Retrospective analysis of Irpin's city parks of the XX century in the context of historical, socio-cultural, and recreational value

The purpose of the article is to conduct a retrospective analysis and generalize information about the parks of Irpin, including their location, size, historical aspects of establishment and development, planning structure, current state and composition of greenery, importance for the city and the level of socio-cultural needs of modern society; formulating conclusions on the prospects of their preservation and optimization. **Methodology.** The study of the historical aspects and current state of Irpin parks (retrospective analysis) was established during 2019-2021. Field and analytical methods were used, in particular, most of the historical information about the formation and development of parks was obtained from scientific literature sources and archival materials, and the assessment of the current state was carried out as a result of own route surveys. **The scientific novelty** is to reveal the need to study the Irpin parks, as important centers of historical, socio-cultural and recreational value, in the context of their protection and preservation under the conditions of powerful modern urban transformation of the city. In addition, for the first time in decades, a retrospective analysis of five Irpin parks was conducted, and the collected material was grouped in one publication, which is important for current and future research. **Conclusions.** A retrospective analysis of five parks in Irpin was carried out, in particular: Volodymyr Pravyk City Park; Dubky City Park of Culture and Recreation; Victory Park; Mikhail Stelmakh Park; Park of Heroes. The study found that the founding of these parks dates back to the twentieth century, respectively, today they represent a significant historical, socio-cultural and recreational value of the city, continuing to exist fully. However, in the process of adaptation to modern needs of society under the influence of constant urban transformation of the city, currently characterized by significant changes in planning structure and functional zoning, elements of landscaping, the composition of greenery, including cultivated dendroflora. Given these changes, it is extremely important to take care of the preservation of parks (territorial integrity and cultural dendroflora), which can be achieved through the widespread promotion of parks among local residents, reconstruction (fragmentary or complex) to maintain the proper condition of parks and their compliance with the requirements of modern society. It was established that the establishment of these parks was carried out in the twentieth century, so today they are a significant historical, socio-cultural and recreational value of the city, continue to exist fully. However, in the process of adaptation to modern needs of society under the influence of constant urban transformation of the city, now characterized by significant changes in planning structure and functional zoning, elements of landscaping, the composition of greenery, including cultivated dendroflora. Given these changes, it is extremely important to take care of the preservation of parks (territorial integrity and cultural dendroflora), which can be achieved through the widespread promotion of parks among local residents, reconstruction (fragmentary or complex) to maintain the proper condition of parks and their compliance with the requirements of modern society.

Key words: park, reconstruction, society, sociocultural value, historical value, recreational value, system of green plantings, planning structure.

Актуальність теми дослідження. Актуальність дослідження парків Ірпеня викликана сучасними трансформаціями міста, які відбуваються в усіх сферах міського життя в постіндустріальну епоху. Не секрет, що

сучасні процеси інформатизації та глобалізації, котрі сприяють інтенсивному поширенню мультикультуралізму, продовжують суттєво змінювати образ міста та його культуру, як матеріальну, так і духовну. В умовах цього

необоротного процесу особливої уваги потребують парки Ірпеня в контексті охорони та збереження, оскільки саме вони є потужними осередками історичної, соціокультурної та рекреаційної цінності міста.

Аналіз досліджень і публікацій.

Попередні дослідження парків Ірпеня мали фрагментарний характер. Стислі відомості наведено в літературних джерелах: «Історія міст і сіл Української РСР. Київська область» [7]; «Історія Ірпінського краю» [3]; «Історія рідного краю. Приірпіння» [4]; «Звитязці: Книга пам'яті України. Т.7. Київська область» [5]; «Ірпінь невичерпний» [2]. Відомості про заходи реконструкції парків та їхній сучасний стан наведено лише у статтях оглядового характеру в інтернет джерелах [6, 8, 9, 10]. У цілому, питання з'ясування та узагальнення відомостей щодо історичних аспектів і сучасного стану парків Ірпеня в контексті історичної, соціокультурної та рекреаційної цінності міста залишаються маловивченими та актуальними на сьогоднішній день з наукової точки зору, оскільки ця інформація вкрай важлива для нинішніх і подальших наукових досліджень.

Мета дослідження – здійснити ретроспективний аналіз і узагальнити відомості про парки Ірпеня, зокрема їхнє місцезнаходження, розміри, історичні аспекти заснування та розвитку, планувальну структуру, сучасний стан і склад системи зелених насаджень, значення для міста та рівень забезпечення соціокультурних потреб сучасного суспільства; сформулювати висновки щодо перспектив їхнього збереження та оптимізації.

Виклад основного матеріалу. До числа міст-сателітів на півночі України належить Ірпінь, який на сьогодні є центром Ірпінської міської громади Бучанського району Київської області, знаходиться в передмісті Києва на річці Ірпінь, займає площу 110,83 км² [1, 9].

У процесі вивчення фахової літератури за темою дослідження встановлено, що Ірпінь – місто, яке здавна відоме як культурно-історичний осередок України. «З давніх-давен по Ірпеню, тепер тихій та спокійній річечці, а колись була вона рікою судноплавною, мала характер примхливий і підступний через свої драговинні береги із тупиковими заводями та плесами, існувала природна межа, одна із ліній оборони стародавнього Києва, столиці могутньої держави, Київської Русі, від

спустошливих набігів кочових племен. По річці Ірпінь пролягав кордон між володіннями двох сусідніх східнослов'янських племен – полян та древлян» [6].

На сьогоднішній день Ірпінь не втратив своєї значимості як культурно-історичного осередка, хоча зазнав численних трансформацій. Наразі він відзначається як місто зі швидкими темпами зростання і забудови, потужною інфраструктурою, поліпшеним благоустроєм, перспективами безпосередньої близькості до міста Києва та усіма перевагами столичного життя.

В умовах інтенсивної урботрансформації міста Ірпеня важливості набуває збереження цінних об'єктів садово-паркового мистецтва та ландшафтної архітектури, зокрема парків, оскільки вони становлять історичну, соціокультурну та рекреаційну цінність. У цьому відношенні важливим аспектом дослідження парків є ретроспективний аналіз формування їх території, узагальнення сучасного стану та значення згідно соціокультурних потреб суспільства. Дотримуючись цього напрямку, здійснено дослідження п'яти парків, серед яких: міський парк імені Володимира Правика; міський парк культури та відпочинку «Дубки»; парк «Перемоги»; парк імені Михайла Стельмаха; парк «Героїв».

Міський парк імені Володимира Правика. Уже багато років поспіль улюбленим місцем дозвілля ірпінців і гостей міста вважається міський парк імені Володимира Правика, який названо на честь одного з перших загиблих ліквідаторів аварії 4-го блоку на Чорнобильській атомній електростанції Володимира Правика, про що нагадує встановлене тут погруддя легендарного пожежника (рис. 1).

Рис. 1. Погруддя легендарного пожежника Володимира Правика (Міський парк імені Володимира Правика, м. Ірпінь)

Згідно історичних відомостей встановлено, що парк імені Володимира Правика був заснований на початку 1980-х

років, але нове дихання отримав наприкінці 2014-го року після завершення масштабної реконструкції [3, 4]. Таким чином, було суттєво оновлено функціональне зонування території парку, акцентуючи особливу увагу на вхідній зоні, де встановлено авторську малу архітектурну форму у вигляді колонної арки з годинником, яка стала візитівкою парку (рис. 2) [8, 9, 10, 11].

Рис. 2. Колонна арка у вхідній зоні міського парку імені Володимира Правика, м. Ірпінь

Окрім цього, впорядковано пішохідні, бігові та велосипедні доріжки, велопрокат, дитячий майданчик для наймолодших відвідувачів парку, в центрі якого розміщено морський корабель, збагачено таксономічне різноманіття деревно-чагарникових рослин, облаштовано численні квітники та газонне покриття, встановлено малі архітектурні форми (рис. 3).

Рис. 3. Малі архітектурні форми у благоустрої міського парку імені Володимира Правика, м. Ірпінь

Парк імені Володимира Правика на сьогоднішній день вражає ландшафтними дизайнерськими рішеннями та природною красою, належить до числа найпопулярніших місць проведення численних фестивалів, тематичних івентів, майстер-класів, художніх виставок, занять з йоги, концертів і літературних вечорів, спортивних і розважальних програм для дітей і дорослих [8, 9, 10].

Міський парк культури та відпочинку «Дубки». Заснування міського парку культури та відпочинку «Дубки» датується початку 1970-х років, історія розвитку якого характеризується періодами занедбання та розквіту. Зокрема в пострадянський період він практично повністю втратив своє першочергове призначення, зберігаючи статус парку лише на папері [1, 4, 6].

На щастя жителів міста в 2015 році здійснено реконструкцію парку «Дубки», однак в цілому цей масштабний захід важко назвати просто реконструкцією, оскільки його територію майже повністю переплановано, кардинально змінено функціональне зонування, залишаючи з минулого виключно життєздатні деревно-чагарникові рослини та органічно вписуючи їх поміж дорожньо-стежкової мережі новоствореного дизайн-проекту. Загальна площа реконструйованого парку нині сягає 4 га [8, 10].

Слід зауважити, що лише після реконструкції парк «Дубки» набув справжніх рис парку культури та відпочинку, став перлиною Ірпеня, де нині побудовано літературну кав'ярню, створено численні місця для сімейного відпочинку, пішохідні доріжки з розміткою для прогулянок з дитячими візочками, облаштовано зони для заняття бігом і велоспортом з відповідним дорожньо-стежковим покриттям, зони барбекю, вигулу та дресирування домашніх тварин, встановлено малі архітектурні форми утилітарного та декоративного призначення (паркові лави, ліхтарі, скульптури, кашпо з декоративними рослинами, інформаційні стенди тощо), нову ковану металеву огорожу довкола парку (рис. 4).

Рис. 4. Перспективні зображення міського парку культури та відпочинку «Дубки» після проведення масштабної реконструкції

У 2018 році в парку встановлено нові альтанки та велетенську шахівницю для відпочинку інтелектуалів (висота шахових фігур досягає людського коліна). І звісно ж – висаджено багато декоративних деревно-чагарникових і трав'янистих рослин, що в цілому формують повноцінну систему зелених насаджень парку (рис. 5) [8, 9, 11].

Рис. 5. Декоративні насадження міського парку культури та відпочинку «Дубки» після проведення масштабної реконструкції

Хочеться зазначити, що вуличні шахи є частиною проекту «Вчимося відпочивати разом: реконструкція зони здоров'я та відпочинку в парку «Дубки», який торік переміг у конкурсі «Громадський бюджет». Автори ініціативи – директор КП «Ірпіньзеленбуд» Ольга Олійнич і її заступник Олена Севастьянова [8, 10, 11].

Важливим результатом реконструкції парку «Дубки» є встановлення будиночка для інспекторів, котрий укомплектовано аптечкою та вогнегасником. Чергові інспектори цілодобово слідкують за станом благоустрою парку та дотриманням громадського порядку на його території. Окрім цього, увагу привертають інформаційні стенди та вказівні таблички, що нагадують правила вихулу

тварин, цивілізованої поведінки та напрями руху територією парку [8].

Парк «Перемоги». Даний парк названо на честь перемоги у Великій Вітчизняній Війні, вважається найстарішим парком Ірпеня, оскільки офіційно його відкриття відбулося в 1985 році. Він розташовується в центрі міста, на вулиці Тищенка [2, 7].

На території старого парку знаходився недобудований храм «Всіх святих воїнів» та було встановлено безліч малих архітектурних форм, зокрема паркові лави, дитячі атракціони, скульптури військової тематики, багато з яких збереглися й до нині. Планувальна структура відповідала пейзажному стилю, хоча фрагментарно траплялися елементи регулярного [4].

З літературних джерел відомо, що свого часу парк «Перемоги» жив повноцінним життям, повністю відповідав своєму функціональному призначенню, користувався величезною популярністю серед місцевих жителів і киян, які приїздили сюди на вихідні. Вже з самого ранку тут можна було побачити чимало відвідувачів, які займалися бігом і вигулом домашніх тварин. Однак, поступова урботрансформація міста торкнулася й парку, який почав потребувати оптимізації та покращення рекреаційних умов згідно сучасних потреб суспільства [1, 5, 7].

Суттєво змінився образ парку «Перемоги» після завершення масштабної реконструкції в 2018 році (за ініціативи Володимира Карплюка), яку було приурочено до святкування Дня міста Ірпеня. Оновлений парк було відкрито для відвідувачів 6 жовтня 2018 року (рис. 6).

Рис. 6. Перспективні зображення парку «Перемоги» після проведення реконструкції

Хочеться зазначити, що в процесі проведення реконструкції парку «Перемоги», частина його території була офіційно відокремлена для новоствореного дитячого парку «Незнайко», названого на честь героя трилогії Миколи Носова, дитинство якого пройшло в Ірпені. Наразі площа парку «Перемоги» охоплює 6 га [8, 9, 11].

Як свідчать численні літературні джерела, в процесі реконструкції парку «Перемоги» було збережено існуючі насадження (за виключенням нежиттєздатних), замінено водогін, каналізацію та магістралі теплопостачання [8, 9]. Щодо планувальної структури, то вона залишилася в пейзажному стилі, однак у цілому збільшилася часта фрагментів з елементами регулярного. Наразі функціональний розподіл території реконструйованого парку представлено чотирма тематичними зонами: спортивною, прогулянковою, дитячою та зоною тихого відпочинку. Також виокремлено підзону для вигулу та дресирування домашніх тварин, два дитячі майданчики, де зможуть дітки гратись, а мами – відпочивати. Поміж перерахованих функціональних зон прокладено зручну дорожньо-стежкову мережу, до складу якої входять численні стежечки, пішохідні доріжки та алеї з фібробетону, облаштовано місце для паркування сорока автомобілів. Система зелених насаджень замайоріла новоствореними солітерами, живоплотами, бордюрами, куртинами та групами зі збагаченим складом культурної дендрофлори, яскравими квітниками з одно-, дво- та багаторічних красиво-квітучих і декоративно-листяних трав'янистих рослин, посівними та рулонними газонами [10, 11].

Вдало підібрані малі архітектурні форми утилітарного та декоративного призначення (сучасні паркові лави, урни для сміття, альтанки, будинок садівника, санітарно-гігієнічний пункт тощо) гармонійно доповнили композиційне рішення реконструйованого парку.

Важливими аспектами проведеної реконструкції є облаштування пандусів з обох сторін парку для осіб з обмеженими можливостями; оновлення центральної сцени, яка щороку стає центром урочистого святкування Дня міста; декорування водойми, довкола якої розміщено декілька оглядових майданчиків і прокладено прогулянкові доріжки.

У цілому реконструйований парк «Перемоги» перетворено на місце для

культурно-масових заходів і відпочинку людей різного віку та фізичних можливостей. Нині він набув рис сучасності, став затишним і комфортним для відпочинку.

Парк відпочинку імені Михайла Стельмаха. На сьогоднішній день парк відпочинку імені Михайла Стельмаха – це дивовижна ділянка живої природи, здавна відома жителям міста як зелена рекреаційна зона. Даний парк розташовується в східній частині міста – між вулицями Варшавською, Северинівською та Натана Рибачака, представляє собою сосновий ліс, займаючи площу близько 8 гектарів. Заснування парку датується 80-тими роками минулого століття [4, 7].

У 2012 році парк перейменовано на честь класика української літератури Михайла Стельмаха, на спогад про те, що останні роки свого життя він проживав і творив у Ірпені (на власній дачі, котра знаходилася на вулиці Северинівській, 85) [10]. З літературних джерел відомо, що саме в Ірпені Михайлом Стельмахом було написано багато літературних творів, у тому числі й роман «Чотири броди», за який автор отримав державну премію України імені Т. Г. Шевченка [2, 5]. Зі слів багатьох місцевих жителів, котрі мали щастя бути особисто знайомими з письменником відомо, що саме цей парк надихав його на творчість. Виявляється письменник любив прогулюватися в цьому лісі, оскільки його надзвичайно надихала краса природи [2].

Сучасний парк відпочинку імені Михайла Стельмаха – це місце зі збереженим природним ландшафтом, котре має величезне екологічне та рекреаційне значення, оскільки тут проживають десятки видів диких тварин та гніздяться птахи українського Полісся, в тому числі й рідкісні [1].

Попри всі позитивні сторони існування парку імені Михайла Стельмаха, на сьогоднішній день довкола нього вирують бурхливі події, що пов'язані з посяганнями на територію парку зі сторони забудовників міста. Активна боротьба місцевої громади проти навали забудовників почалася з жовтня 2011 року відколи тут здійснено перші вирубки соснового лісу. На превеликий жаль, непорозуміння тривають і досі. Лише за ініціативи людей, небайдужих до живої природи й власне парку, як культурно-рекреаційної пам'ятки міста, вдається його зберегти від знищення. З метою збереження парку, 15 червня 2019 року проведено екофестиваль, програмою якого було

передбачено гуртове прибирання території, проведення ознайомчих майстер-класів, конкурсів і музичний концерт [6, 8].

Сучасна планувальна структура парку виключно пейзажна, лише у вхідній частині можна побачити елементи регулярного стилю. Система зелених насаджень представлена солітерами, деревно-чагарниковими групами, узліссями, живоплотами і бордюрами, лісовими масивами за участі дикорослої та культивованої дендрофлори. Окрім цього, щороку квітники центральної частини парку наповнюються яскравими барвами трав'янистих декоративно-квітучих і красиволистяних рослин, а гармонійність загальної композицію довершує смарагдовий колір газонного та природного трав'янистого покриття.

Парк «Героїв». Парк «Героїв», що розташований на перехресті вулиць Натана Рибака та Героїв, належить до числа меморіальних, оскільки облаштований у 1970-ті роки на честь пам'яті про Героїв, які навіки закарбували свої імена в боротьбі за мир і свободу. Історично склалося, що на цій території в 1943 році проходили запеклі бої, після закінчення яких місцеві жителі поховали в братській могилі 57 наших загиблих воїнів. На цьому місці з часом був встановлений пам'ятник загиблим воїнам [3, 7].

На сьогоднішній день у парку збережено природний ландшафт, що в цілому відповідає пейзажному плануванню. Масштабних реконструкцій на його території не проводилося, окрім фрагментарних втручань, у більшості випадків санітарно-гігієнічного характеру. Сучасна система зелених насаджень представлена переважно лісовими масивами, доповнюється трав'янистим покриттям, деревно-чагарниковими групами, куртинами, узліссями, зрідка живоплотами та облаштованими квітниками.

Узагальнені відомості щодо основних характеристик досліджуваних парків м. Ірпеня наведено в таблиці 1.

Таблиця 1
Узагальнена характеристика досліджуваних парків м. Ірпеня

№	Назва об'єкту дослідження	Площа, га	Період заснування	Період проведення реконструкції	Розташування
1	Міський парк імені Володимира Правика	4	1980-ті роки	2014	перехрестя вул. Соборної та вул. Садової
2	Міський парк культури та відпочинку «Дубки»	4	1970-ті роки	2015	вул. Соборна
3	Парк «Перемоги»	6	1985	2018	вул. Тищенка
4	Парк імені Михайла Стельмаха	8	1980-ті роки	-	перехрестя вул. Варшавської, Северинівської та Натана Рибака
5	Парк «Героїв»	1	1970-ті роки	-	Перехрестя вул. Н. Рибака та Героїв

Таким чином, підсумовуючи результати дослідження п'яти парків м. Ірпеня (міський парк імені Володимира Правика; міський парк культури та відпочинку «Дубки»; парк «Перемоги»; парк імені Михайла Стельмаха; парк «Героїв») хочеться зазначити, що всі вони засновані наприкінці ХХ століття, відповідно на сьогоднішній день становлять значну історичну, соціокультурну та рекреаційну цінність міста. Наразі ці парки характеризуються значними змінами планувальної структури та функціонального зонування, елементів благоустрою, складу системи зелених насаджень, в тому числі й культивованої дендрофлори (в порівнянні з первісними показниками). Ці зміни поступово відбулися в процесі адаптації до сучасних потреб суспільства під дією постійної урботрансформації міста.

Наукова новизна дослідження полягає в розкритті потреби дослідження парків Ірпеня, як значимих осередків історичної, соціокультурної та рекреаційної цінності, в контексті їхньої охорони та збереження за умов потужної сучасної урботрансформації

міста. Окрім цього, вперше за останні десятиліття проведено ретроспективний аналіз п'яти парків Ірпеня (Ірпінський міський парк імені Володимира Правика; міський парк культури та відпочинку «Дубки»; парк «Перемоги»; парк імені Михайла Стельмаха; парк Героїв), згруповано зібраний матеріал у одній публікації, що має важливе значення для нинішніх і подальших наукових досліджень.

Висновки. Зважаючи на історичну, соціокультурну та рекреаційну цінність парків Ірпеня, заснування яких датується ХХ століттям, вкрай важливо піклуватися про їхнє збереження, зокрема територіальної цілісності та культурної дендрофлори. Досягнути цього можна шляхом широкої популяризації парків серед місцевих жителів, вчасного та раціонального проведення реконструкційних заходів (фрагментарного чи комплексного характеру), що мають бути цілком спрямовані на підтримання належного стану парків і їхньої відповідності вимогам сучасного суспільства.

Література

1. Василюк О., Костюшин В., Норенко К., Плига А., Прекрасна Є., Коломицев Г., Фатікова М. Природно-заповідний фонд Київської області. Київ : НЕЦУ, 2012. 338 с.
2. Висоцька Н. Ірпінь невичерпний : упоряд. Л. Юхименко. Ірпінь : ТОВ «Видавництво «Перун», 2019. 296 с.
3. Зборовський А. І. Історія Ірпінського краю. Київ : ТОВ «Видавництво «Прометей», 2017. 227 с.
4. Зборовський А. І. Історія рідного краю. Приірпіння : навч. посіб. Київ : Юніверс, 1998. 152 с.
5. Звитязці: Книга пам'яті України. Т.7. Київська область. Київ : Ліра-К, 2016. 766 с.
6. Ірпінська міська публічна бібліотека ім. Максима Рильського. Історія краю. Місто Ірпінь та Приірпіння – земля дивовижна, своєрідна і прекрасна. URL: http://www.irpin-bibl.kiev.sch.in.ua/podii_masovi_zahodi/istoriya_krayu/ (дата звернення: 12.04.2021).
7. Історія міст і сіл Української РСР. Київська область. Київ : Головна редакція Української Радянської Енциклопедії АН УРСР, 1971. С. 317–329.
8. Муніципальна варта Ірпінської міської ради. URL: <https://www.vartairpin.org/nashi-ob-yekti> (дата звернення: 10.03.2021).

9. Парки Ірпеня. Парки Ірпеня: нові осередки краси, дозвілля і здоров'я. URL: <https://irpin.news/parki-irpenya-novi-oseredki-krasi-dozvillya-i-zdorov-ya/> (дата звернення: 15.03.2021)

10. Irpin Travel. Туристичний путівник. Місто парків. URL: <https://irpin.ua/walking/parks/> (дата звернення: 15.04.2021).

11. ZeFt. Пам'ятки України. Ірпінь – місто парків. URL: <https://zeft.in.ua/irpin-misto-parkiv/> (дата звернення: 17.04.2021)

References

1. Vasylyuk, O., Kostyushyn, V., Norenko, K., Plyha, A., Prekrasna, Y., Kolomytsev, H., Fatikova, M. (2012). Nature reserve fund of Kyiv region. Kyiv: NETSU [in Ukrainian].
2. Vysotska, N.P. (2019). Irpin is inexhaustible. Irpin: TOV «Vydavnytstvo «Perun» [in Ukrainian].
3. Zborovskyy, A.I. (2017). History of the Irpin region. Kyiv: TOV «Vydavnytstvo «Prometey» [in Ukrainian].
4. Zborovskyy, A.I. (1998). History of the native land. Kyiv: Yunivers [in Ukrainian].
5. Winners: book of memory of Ukraine. Kyiv region (Vol.7.). (2016). Kyiv: Lira-K.
6. Irpin city public library named after Maxim Rylsky. History of the region. The city of Irpin and Priirpinnia is an amazing, unique, and beautiful land. Retrieved from: URL: http://www.irpin-bibl.kiev.sch.in.ua/podii_masovi_zahodi/istoriya_krayu/ (accessed date: 12.04.2021).
7. History of cities and villages of the Ukrainian SSR. Kyiv region. (1971). Kyiv: The main edition of the Ukrainian Soviet Encyclopedia of the USSR Academy of Sciences.
8. Municipal guard of Irpin city council. Retrieved from: URL: <https://www.vartairpin.org/nashi-ob-yekti> (accessed date: 10.03.2021).
9. Parks of the city of Irpin. Parks of the city of Irpin: new centers of beauty, leisure and health. Retrieved from: URL: <https://irpin.news/parki-irpenya-novi-oseredki-krasi-dozvillya-i-zdorov-ya/> (accessed date: 15.03.2021).
10. Irpin Travel. Travel guide. City of parks. Retrieved from: URL: <https://irpin.ua/walking/parks/> (accessed date: 15.04.2021).
11. ZeFt. Sights of Ukraine. Irpin is a city of parks. Retrieved from: URL: <https://zeft.in.ua/irpin-misto-parkiv/> (accessed date: 17.04.2021).

*Стаття надійшла до редакції 23.03.2021
Отримано після доопрацювання 19.04.2021
Прийнято до друку 23.04.2021*